

Na nemovitosti, o níž tu jde, bylo vloženo podle tržové smlouvy ze dne 7. března 1923 předkupní právo pro manžele Emila a Annu M-ovy. Notářským spisem ze dne 25. ledna 1932 postoupila vlastnice A-ová nemovitost manželům T-ovým za placení ročního důchodu 6000 Kč po dobu postupitelčina vdovství. Žádosti manželů T-ových, by bylo pro ně vloženo na nemovitosti vlastnické právo, soud prvního státního soudu v Praze vyhověl, rekursní soud knihovní žádost zamítl. Důvody: Knihovně zapsané předkupní právo jest právem věcným, kterým vlastnice nemovitosti A-ová jest omezena ve volném nakládání s nemovitostí. Pokud navrhovatelé způsobem, předepsaným v knihovním zákoně neprokázali, že tato skutečnost, jež volné nakládání A-ové podle knih omezuje, přestala, nelze jejich žádosti o vklad převodu vlastnického práva k nemovitosti vyhověti (sb. nejv. soudu čís. 9304).

Nejvyšší soud obnovil usnesení prvního soudu.

Důvody:

Podle § 1078 obč. zák. nelze předkupní právo bez zvláštní úmluvy vztahovati na jiné způsoby zcizení, než na koupi. Rekursní soud nepřihlížel k tomuto ustanovení § 1078 obč. zák., neboť v souzeném případě ve smlouvě tržové ze dne 7. března 1923, kterou pro Emila a Annu M-ovy právo předkupní podle §§ 1072 až 1079 obč. zák. k pozemku bylo zřízeno, není zvláštní úmluvy, že se právo předkupní vztahuje na jiné způsoby zcizení, než na koupi, a smlouva, kterou A-ová dne 25. ledna 1932 uzavřela se stěžovateli notářským spisem, jest nejen označena jako smlouva o doživotním důchodu, nýbrž zahrnuje v sobě všechny znaky smlouvy o doživotním důchodu podle § 1284 obč. zák., jak z jejího obsahu je zřejmo. Není tudíž smlouva ta smlouvou kupní a, jelikož není zvláštní úmluvy, podle níž by bylo předkupní právo vztahovati i na jiné způsoby zcizení, než na koupi, nemůže při převodu podle řečené listiny býti předkupní právo vůbec vykonáno. Přechází jako knihovní břímě na nabyvatele, což ve smlouvě ze dne 25. ledna 1932 výslovně stanoveno. Rekursní soud neprávem zamítl knihovní žádost z důvodu, že žadatelka neprokázala způsobem předepsaným v knihovním zákoně, že zaniklo věcné právo omezující A-ovou ve volném nakládání s pozemky. Rozhodnutí čís. 9304 sb. n. s., na které se rekursní soud odvolává, předpokládá, že jde o smlouvu kupní nebo, že jest splněna podmínka vytčená v § 1078 obč. zák. (viz rozhodnutí nejv. s. čís. 6262 a 10.163 sb. n. s.).

Čís. 11955.

Oduznání manželského původu dítěte.

Byl-li manžel matky dítěte duševně chorý, má jen jeho opatrovník popěrné právo se lhůtou úplně samostatnou. Zemřel-li manžel matky dítěte před uplynutím popěrné lhůty opatrovníka pokud se týče dříve, než počala popěrná lhůta pro opatrovníka, přísluší popěrné právo dítěti (§ 159 obč. zák.).

Žalobce narodil se dne 15. dubna 1921 z Terezie R-ové a byl zapsán do matriky jako manželský syn manžela matky Jana R-a, jenž pak roku 1925 zemřel. V žalobě, zadané na soudě roku 1932, tvrdil žalobce, že v době jeho zrození byl Jan R. duševně chorý a že byl již od dřívější doby neschopný k plození. Procesní soud první stolice žalobu zamítl. **D ů v o d y:** Nesporné jest mezi stranami, že Jan R. nebyl úředně zbaven svéprávnosti. Podle § 158 obč. zák. může, stal-li se manžel choromyslným před uplynutím lhůty ku popření manželského původu, jeho zákonný zástupce v době tří měsíců po obdržení zprávy o zrození dítěte, pokud se týče věděl-li o něm již, do tří měsíců po svém ustanovení, uplatnit právo na popření manželského původu. Podle § 159 obč. zák. může dítě se souhlasem matky popřít svůj manželský původ jen za předpokladů, že manžel zemřel před uplynutím lhůty ku popření nebo že jest od zrození dítěte trvale neznámého pobytu. Podle názoru soudu není v souzeném případě žalobce oprávněn k podání žaloby. Podle žaloby byl Jan R. již dávno před zrozením dítěte choromyslný. Bylo proto věci jeho rodiny, by ve smyslu císařského nařízení ze dne 28. června 1916, čís. 207 ř. zák. učinili patřičné kroky k zahájení řízení o zbavení svéprávnosti a ke zřízení podpůrce pokud se týče opatrovníka, který by byl ve smyslu § 158 obč. zák. oprávněn žalobu podati. Tím, že rodina Jana R-a nedala vůbec jeho duševní stav zjistiti a nezařídila jeho zbavení svéprávnosti, neprodlužuje se lhůta stanovená v § 158 obč. zák., takže podle názoru soudu v době smrti Jana R-a, dne 13. března 1925, ona lhůta již dávno uplynula. Žalující strana sice tvrdí, že prý v kritické době Jan R. neměl tolik smyslu, by byl s to uvažovati a přemýšlet o zrození dítěte, ale že by si vůbec zrození dítěte a jeho existenci nebyl ani uvědomil, žalující strana netvrdí. Nepostarala-li se rodina Jana R-a o ustanovení opatrovníka, lhůta stanovená v § 158 obč. zák. uplynula, takže nelze přiznati dítěti samému ve smyslu § 159 obč. zák. právo podati žalobu, poněvadž schází předpoklad, jaký má toto ustanovení zákona na mysli, totiž, že muž zemřel před uplynutím lhůty k popření manželského původu dítěte. **O d v o l a c í s o u d** zrušil napadený rozsudek a vrátil věc prvému soudu, by vyčkaje pravomoci, ji znovu projednal a rozhodl. **D ů v o d y:** Odvolání jest přiznati oprávněnost. Podle § 158 obč. zák. může manželskému původu dítěte zrozeného v zákonné lhůtě odpírati muž nejdéle do tří měsíců, co obdržel zprávu o narození dítěte, a, stal-li se muž před uplynutím popěrné lhůty duševně chorým, může vykonati popěrné právo jeho zákonný zástupce do tří měsíců, co obdržel zprávu, nebo, věděl-li o narození dítěte již dříve, do tří měsíců, co byl ustanoven. Z tohoto ustanovení vyplývá, že, stal-li se muž v oné lhůtě nebo již dříve duševně chorým, popěrné právo přísluší jen jeho zákonnému zástupci a že začíná tříměsíční popěrná lhůta pro něho běžeti teprve, co obdržel zprávu o narození dítěte pokud se týče nejdříve po jeho ustanovení, když zástupce již dříve o narození dítěte věděl. Tvrdí-li se v žalobě, že Jan R. již od roku 1915 anebo od roku 1916 až do smrti byl úplně nepřičetný, pak on sám za předpokladu správnosti onoho tvrzení vůbec nepřicházel v úvahu jako osoba, která mohla vykonati popěrné právo, takže pro něho by popěrná lhůta podle zákona vůbec nebyla existovala. Jest proto názor prvního soudu nesprávný, že tato lhůta kaž-

dým způsobem již dávno uplynula, poněvadž Jan R. několik roků s dítětem žil. Šlo by tedy za předpokladu správnosti tvrzení žalující strany jen o to, zda započala, pokud se týče již uplynula popěrná lhůta, příslušející zákonnému zástupci duševně chorého Jana R-a. K této otázce jest odpověděti záporně, poněvadž zákonný zástupce nebyl vůbec ustanoven. Tu ovšem míní prvý soud, že rodina Jana R-a zavinila tuto situaci, nečinivši patřičné kroky ke zbavení svéprávnosti a že tímto jejím pasivním chováním nemohla býti prodloužena popěrná lhůta. Toto stanovisko však neobstojí. Předně není předpisu, že by rodina duševně chorého musila zařídití zbavení svéprávnosti. Dále nelze vůbec mluvití o prodloužení lhůty, poněvadž při duševně chorém manželu má jen opatrovník popěrné právo s lhůtou úplně samostatnou, která nijak nesouvisí s event. lhůtou manžela samého, jak ze shora citovaného předpisu jest patrné. Nebyl-li tedy Jan R. zbaven svéprávnosti a nebyl-li proto pro něho ustanoven opatrovník, pak pro tohoto ani nezačala běžeti popěrná lhůta. Zemřel-li za takových poměrů Jan R., zemřel samozřejmě před uplynutím popěrné lhůty podle § 159 obč. zák. a nelze proto a priori říci, že dítě nemělo popěrného práva. Podle § 159 obč. zák. může nezletilé dítě odpírati svému manželskému původu, zemřel-li muž »před uplynutím lhůty popěrné«. Ježto zákon ohledně této lhůty nečiní rozdíl, vztahuje se toto ustanovení i na popěrnou lhůtu manžela samého, i na lhůtu příslušející zákonnému zástupci duševně chorého manžela, a názor, že se toto ustanovení vztahuje jen na případ, kde manžel v popěrné lhůtě již běžící zemřel, nemá v zákoně opory. Z těchto vývodů vyplývá, že zásadně není tu s ohledem na trvání žaloby vyloučeno oprávnění dítěte k žalobě. Jest správné, že zákon chrání rozličnými předpisy manželský původ dítěte; tím však není řečeno, že předpisy §§ 158, 159 obč. zák. jest vyložití obmezovacím způsobem, neboť i fikce manželského původu může býti na úkor dítěte. Prvý soud proto neprávem bez provedení navržených důkazů nepřiznal žalujícímu dítěti oprávnění k žalobě a jest proto odvolání pro nesprávné právní posouzení věci opodstatněno.

N e j v y š š í s o u d nevyhověl rekursu.

D ů v o d y:

Rekurs se odkazuje na správné a věc po právní stránce úplně vyčerpávající odůvodnění napadeného rozhodnutí, a podotýká se k jeho vývodům, že jest sice pravda, že § 158 obč. zák. upravuje případ, kdo může vykonati popěrné právo, stal-li se muž před uplynutím popěrné lhůty duševně chorým, ale přezírá, že v souzeném případě muž před uplynutím popěrné lhůty z e m ř e l, a že proto jest případ posouditi podle ustanovení § 159 obč. zák., jak správně vyložil již odvolací soud.

Čís. 11956.

Nejde o starou (odvozenou) firmu, byla-li původní firma pozměněna dodatkem, třebaže se souhlasem vystoupivšího společníka. Lhostejno, že pozměněná firma byla zapsána do rejstříku a že dodatek k firmě byl kryt zapsanou ochrannou známkou.

(Rozh. ze dne 6. října 1932, R II 394/32.)